

MINH THÔNG TIẾNG CHUÔNG CHÙA

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU

PHẬT HỌC

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

ISSN: 2734-9195

Tác giả: **Trịnh Chu**

Một ca khúc thành công, xét trên phương diện bản phổ, đó phải là sự kết hợp hài hòa giữa âm nhạc và ca từ. Âm nhạc có nhiệm vụ khơi gợi, dẫn dắt nội dung ca từ sao cho thật phù hợp với tuyến tính giai điệu. Ca từ lại cũng phải tuân thủ quy luật của âm nhạc, đồng thời phải tuân theo quy luật của ngôn ngữ. Chiếu kiến phương diện trên, *Vạn Đức chùa tôi* (âm nhạc: Đình Nghi, phỏng thơ: Thích Vạn Trí) là một ca khúc hay, khi âm nhạc và ca từ cùng đỡ nâng nhau, cái này là cái cơ cho cái kia giải bày, cái kia là điểm tựa cho cái này thể hiện.

Ca khúc *Vạn Đức chùa tôi*, nhạc sĩ Đình Nghi - Chi hội trưởng chi Hội Nhạc sĩ Việt Nam tại Lâm Đồng - viết ở giọng Si giáng trưởng (Bb major) với thể thức 3 đoạn đơn A, B và A, dựa trên ý thơ của Thượng tọa Thích Vạn Trí - trụ trì chùa Vạn Đức, xã Tà Nung, thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng - đầy vị đạo:

*“Im nghe tiếng chuông chiều nhất tâm/
Chùa tôi chân nguyên đỉnh đèo/
Men theo nắng mưa hè sáng trưa/
Vạn Đức an nhiên bóng nghiêng”.*

Thượng tọa Thích Vạn Trí (bên phải) và Nhạc sĩ Đinh Nghĩ (bên trái)

Nhạc sĩ đã sử dụng thủ pháp ly điệu, cách tiến hành giai điệu tựa một khúc đồng giao: dịu nhẹ, thỏ thẻ, mênh mang... để vẽ ra không gian chùa Vạn Đức thật nguyên sơ. Thiên tự đó, trong khiết như giọt sương thu, sáng ấm như vầng trời đông, tịch tĩnh và an lạc như tiếng chuông ngân. Câu nhạc vì thế vừa có sự thành kính đối với nơi tỏa rạng hào quang đức Phật, vừa có tính kính ngưỡng đối với cái chân tâm của chính mình:

*“Im nghe tiếng kinh Thiên sớm mai/
Bầy nai thông dong đêm dài/
Sương thu thoảng ru miền viễn du/
Vạn Đức linh thông bốn mùa”.*

Ta nghe trong đó có tiếng kinh Thiên giữa đất trời rộng mở, tiếng cây lá nỉ non hát, tiếng nắng reo rộn vỡ, tiếng bầy nai nhẩn nha nghe kinh bên suối, tiếng giọt sương thu vọng xa... Tất cả cứ quyện lẫn, đan xen, tương trợ, sóng đôi trong thênh thang núi đồi, trong hơi ấm ngôi chùa, qua không gian và thời gian. Ta nhất tâm đắm lễ lời kinh Thiên, rồi tĩnh thức tự tính, trực chỉ chân tâm, tìm về bản tâm sơ nhiên trong chính mình. Trong nhất niệm chuông ngân, ta ngộ ra rằng niềm hạnh phúc và sự hoan hỉ thực sự chỉ có thể tìm thấy nơi cội nguồn chân chính của bản tâm. Con đường tu tập chính là quá trình “phản bổn quy chân”, nghĩa là tự hoàn thiện chính mình trên cơ sở cái gốc cội nguồn của mình.

Cũng chỉ khi ta nhận thức rõ vạn pháp hữu vi là vô thường, nhận ra con đường sinh diệt luân hồi, nguyên nhân và kết quả của sự biến dịch, tự khắc bước ra khỏi tham, sân, si. Bấy giờ, ta bắt đầu bước vào con đường Phật đạo, không còn bị vọng tưởng lừa gạt, hay bị vạn pháp hữu vi trói buộc:

*“Đóa hoa rùng giác ngộ/
Đà Lạt ngàn từ bi/*

*Rót tan chiều tiến biệt mộng寐 lòng thánh thơi/
Ánh đạo vàng thấp lửa/
Đà Lạt vọng trời đông/
Đón xuân hồng tĩnh lạc vào chùa mùa thinh không”.*

Ở đoạn nhạc này, ta thấy xuất hiện một ít chất liệu âm nhạc ngũ cung Tây Nguyên, tương phản hoàn toàn với đoạn nhạc A. Nhạc sĩ Đình Nghi tạo quãng rất rộng (trên một quãng 8), khiến cho ngôn ngữ âm nhạc trong đoạn nhạc B nghe như tiếng vọng linh thiêng của tuệ giác.

Theo Thượng tọa Thích Vạn Trí, một khi đã ly tham, không chấp chặt sắc tướng, thì ở đâu cũng đều hạnh phúc, mùa nào cũng là mùa xuân:

*“Nhắm mắt nghe xuân hồng vọng lại/
Ngàn năm hoa nở vốn là xuân/
Xuân đến, xuân đi, xuân thực tại/
Khứ lai vô ngại sống là xuân”.*

Ca khúc *Vạn Đức chùa tôi* được nhạc sĩ khép lại bằng chính giai từ, tiết điệu của đoạn nhạc A:

*“Im nghe tiếng chuông chiều nhất tâm/
Chùa tôi chân nguyên đỉnh đèo/
Men theo nắng mưa hè sáng trưa/
Vạn Đức an nhiên bóng nghiêng/
Im nghe tiếng kinh Thiên sớm mai/
Bầy nai thông dong đêm dài/
Sương thu thoảng ru miền viễn du/
Vạn Đức linh thông bốn mùa”.*

Tuy nhiên, qua Thiên định, ngữ nghĩa của đoạn nhạc A kết thúc đã khác đi rất nhiều so với đoạn nhạc A mở đầu, ấy là bởi nhất tâm nâng lên một tầm cao, không còn bị thực tại giả huyền lôi cuốn nữa, cũng không có sự nhìn về ngôi chùa nào nữa. Tất cả đều vắng lặng: Tĩnh tâm, tịnh tính, rộng lòng từ bi. Chính cái tâm ấy, mở ra sự an nhiên, hoan hỷ, chấm dứt cái biến dịch thiên hình vạn trạng của vạn pháp.

Tác giả: **Trịnh Chu**